

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 405/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Brezno č. k. 4 Nt 8/2019 zo 6. marca 2023, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 5 Tos 58/2023 z 1. júna 2023, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosť [REDAKOVANÉ] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 6. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Brezno (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 Nt 8/2019 zo 6. marca 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Tos 58/2023 z 1. júna 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a taktiež porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom označených súdov v príslušných konaniach, ktoré predchádzali vydaniu ich uznesení. Navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a priznať mu finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur. Taktiež požiadal o ustanovenie právneho zástupcu pre konanie o tejto jeho ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu č. k. 4 T 31/2013 z 2. septembra 2013 uznaný vinným zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 zákona

č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a § 47 ods. 2 Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 22 rokov so zaradením do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Zároveň mu okresný súd uložil ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou, ako aj ochranný dohľad na 3 roky. Odvolanie sťažovateľa bolo uznesením krajského súdu č. k. 3 To 116/2013 z 23. októbra 2013 zamietnuté. Jeho dovolanie bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Tdo 59/2014 z 27. novembra 2014 odmietnuté.

3. Napadnutým uznesením okresného súdu bol jeho návrh na povolenie obnovy jeho trestného konania zamietnutý.

4. Napadnutým uznesením krajského súdu bola sťažnosť sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu zamietnutá.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že okresný a krajský súd nerešpektovali závery ústavného súdu vyslovené v náleze č. k. III. ÚS 168/2020 zo 16. februára 2021. Zdôrazňuje, že jeho závislosť od tzv. hracích automatov nebola zo strany súdov dostatočným spôsobom preskúmaná a že poškodený bol v čase spáchania skutku v stave tzv. ťažkej opitosti, a teda si okolnosti spáchania skutku ani len nemohol pamätať.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutými uzneseniami a taktiež jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného a krajského súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutých uznesení.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu:

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

8. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov

nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovateľ mal možnosť podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť krajskému súdu, ktorú aj využil a krajský súd rozhodol svojím napadnutým uznesením.

10. Ústavnú sťažnosť v tejto časti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu:

11. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy; III. ÚS 331/04, III. ÚS 156/06, II. ÚS 442/2014).

12. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Ak ide o argument, ktorý je vo veci rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06, IV. ÚS 279/2018).

13. Zo sťažovateľom predložených dokumentov, ako aj z vlastnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva takýto priebeh konania o návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy jeho trestného konania.

14. Uznesením okresného súdu č. k. 4 Nt 8/2019 z 15. júla 2019 bol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy jeho trestného konania zamietnutý. Jeho sťažnosť proti označenému uzneseniu bola zamietnutá uznesením krajského súdu č. k. 5 Tos 88/2019 z 19. septembra 2019.

15. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 168/2020 zo 16. februára 2021 rozhodol, že uznesením krajského súdu č. k. 5 Tos 88/2019 z 19. septembra 2019 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, označené uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

16. V odôvodnení svojho nálezu ústavný súd konštatoval, že s námietkou vierohodnosti výpovede svedka sa všeobecné súdy vysporiadali dostatočným spôsobom, avšak jeho námietke o tzv. gamblerstve nevenovali dostatočnú pozornosť. Tvrdenie o súvislosti medzi trestnou činnosťou a gamblerstvom všeobecné súdy zamietli argumentom, podľa ktorého znalecké skúmanie v pôvodnom konaní neodhalilo prejavy závislosti, ktorá by mohla mať vplyv na konanie sťažovateľa. Z obsahu ich rozhodnutí však podľa ústavného súdu nevyplývalo, či predmetom

znaleckého posudzovania v pôvodnom konaní vôbec bolo také skúmanie osobnosti sťažovateľa, ktoré by bolo spôsobilé vyvrátiť tvrdenie o súvislosti trestnej činnosti a istej formy závislosti.

17. Krajský súd v nadväznosti na označený nálež ústavného súdu uznesením č. k. 5 Tos 88/2019 z 3. júna 2021 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 4 Nt 8/2019 z 15. júla 2019 a okresnému súdu uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

18. Okresný súd následne rozhodol napadnutým uznesením, ktorým návrh sťažovateľa zamietol, a o sťažnosti proti jeho napadnutému uzneseniu bolo rozhodnuté napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré je predmetom prieskumu v tejto časti ústavnej sťažnosti.

19. Ústavný súd na úvod zdôrazňuje, že jeho úlohou v konaní o tejto ústavnej sťažnosti je presvedčiť sa, že všeobecné súdy rešpektovali závery vyjadrené v náleze č. k. III. ÚS 168/2020 zo 16. februára 2021, a to bez toho, aby k označenému nálezu a v ňom prezentovaným záverom sám zaujímal stanovisko.

20. Zohľadňujúc skutočnosť, že už vo svojom prvotnom náleze vo veci sťažovateľa ústavný súd vyhodnotil jeho námietku o vierohodnosti svedeckej výpovede (poškodeného) ako nedôvodnú, ústavný súd sa v konaní o tejto jeho ústavnej sťažnosti zameril na spôsob, akým sa všeobecné súdy vysporiadali s námietkou tzv. gamblerstva a jeho vplyvu na sťažovateľovu trestnú zodpovednosť.

21. Krajský súd v napadnutom uznesení (s. 4) konštatoval, že závery okresného súdu v napadnutom uznesení sú podľa jeho názoru presvedčivé a zrozumiteľné, a preto na tieto závery odkázal a v plnej miere sa s nimi stotožnil.

22. Z predložených dokumentov ďalej vyplýva, že okresný súd po zrušení jeho pôvodného rozhodnutia (bod 17 tohto uznesenia) na verejnom zasadnutí opätovne vypočul znalcov a poukázal (s. 9 a nasl.) na v pôvodnom konaní vypracované znalecké posudky, ktoré u sťažovateľa nezistili prejavy akejkoľvek duševnej poruchy alebo závislosti, ktorá by mohla ovplyvniť jeho konanie. Príslušní znalci taktiež konštatovali, že ani prípadná zistená závislosť od hracích automatov nemá vplyv na schopnosť človeka vo všeobecnosti ovládať jeho konanie alebo rozpoznať jeho protiprávnosť. V prípade, ak by u konkrétneho človeka bolo preukázané tzv. gamblerstvo, resp. závislosť na hracích automatoch, môžu byť jeho ovládacie schopnosti znížené len výlučne k hraní na automatoch, ale nie ku konaniu, ktoré vykonáva v snahe získať peniaze (na hranie na automatoch). Námietku sťažovateľa o nedostatočnom zohľadnení jeho závislosti preto podľa okresného súdu nebolo možné vyhodnotiť ako dôvodnú.

23. Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu možno podľa ústavného súdu dospieť k záveru, že nedostatky pôvodných rozhodnutí vo veci sťažovateľa, na ktoré ústavný súd poukázal vo svojom náleze č. k. III. ÚS 168/2020 zo 16. februára 2021, boli v odôvodnení napadnutých uznesení odstránené. Vyriešením otázky prípadnej závislosti sťažovateľa na hracích automatoch a jej dopadu na jeho trestnú zodpovednosť sa dosiahla náprava v podobe ochrany jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, konkrétne jeho práva na dostatočné a zrozumiteľné odôvodnenie rozhodnutia o jeho návrhu na povolenie obnovy jeho trestného konania.

24. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

25. Sťažovateľ taktiež namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, pretože o jeho návrhu na povolenie obnovy trestného konania sa podľa jeho názoru na okresnom súde a krajskom súde rozhodovalo príliš dlho.

26. Ústavný súd konštatuje, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

27. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozhodnutie o prijateľnosti vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike z 3. marca 2009, sťažnosť č. 16970/05).

28. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

29. Z okolností tejto veci vyplýva, že okresný ani krajský súd v čase podania tejto ústavnej sťažnosti o návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy jeho trestného konania už nekonali, keďže o jeho návrhu bolo rozhodnuté ich napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré sťažovateľ pred ústavným súdom napadol (časti III.1. a III.2. tohto uznesenia).

30. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.4. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

31. Sťažovateľ požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu pre konanie o tejto jeho ústavnej sťažnosti.

32. Navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, možno ustanoviť právneho zástupcu za kumulatívneho splnenia dvoch podmienok, a to (1) ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a (2) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

33. Odhliadnuc od prípadného splnenia prvej podmienky, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že v tomto prípade už na prvý pohľad nie je splnená druhá podmienka na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, keďže na základe už uvedeného ide u sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

34. Ústavný súd preto žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu pre toto konanie nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

35. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. júla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu